

ชื่อวิทยานิพนธ์ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมและกระบวนการเรียนรู้ของประชาชนในการจัดการ
มูลฝอยชุมชน : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลปริกอำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา
ผู้เขียน นางสาวปานกมล พิสิฐอรุณกุล
สาขาวิชา สิ่งแวดล้อมศึกษา
ปีการศึกษา 2545

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) พัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมและกระบวนการเรียนรู้ของประชาชนในการจัดการมูลฝอยชุมชน (2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมและกระบวนการเรียนรู้ของประชาชนในการจัดการมูลฝอยชุมชน (3) เพื่อศึกษาผลเบื้องต้นของการดำเนินการจัดการมูลฝอยโดยชุมชน มีพื้นที่ศึกษาคือชุมชนปริกตก ในเขตเทศบาลตำบลปริก อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา มีผู้ร่วมวิจัย 3 ฝ่าย คือ (1) ผู้วิจัย (2) ฝ่ายพัฒนา ได้แก่เจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลปริกฝ่ายสาธารณสุขจำนวน 2 คน และ(3) ตัวแทนจากชุมชนจำนวน 10 คน การรวบรวมข้อมูลได้จากการค้นคว้าข้อมูลเอกสารและการเก็บข้อมูลภาคสนาม

ผลการศึกษาพบว่า การใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการมูลฝอยชุมชน สามารถพัฒนาการมีส่วนร่วมและกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนได้ในระดับหนึ่ง ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการศึกษาเพื่อการจัดการมูลฝอยที่เหมาะสมสำหรับชุมชน ตั้งแต่การศึกษา วิเคราะห์และกำหนดประเด็นปัญหา หาทางออกเพื่อแก้ปัญหา ลงมือปฏิบัติ และประเมินผล ผลเบื้องต้นก่อให้เกิดข้อเสนอโครงการแก้ไขปัญหา มูลฝอยตามบริบทและศักยภาพของชุมชน และนำไปสู่การดำเนินโครงการในการจัดการมูลฝอยอย่างเป็นทางการโดยชุมชนเป็นผู้จัดทำ และภาครัฐสนับสนุน มีการบรรจุโครงการที่ยังไม่ได้ดำเนินการไว้ในแผนพัฒนาของเทศบาลเพื่อจัดทำงบประมาณในการดำเนินงานต่อไป ชุมชนมีความสะอาดเรียบร้อยขึ้น ประชาชนบางส่วนเริ่มมีการคัดแยกมูลฝอยเพื่อจำหน่าย นอกจากนี้ยังก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนด้านการจัดการมูลฝอย ทั้งจากการปฏิบัติจริง จากประสบการณ์และการถ่ายทอด มีผลสืบเนื่องให้ผู้ร่วมวิจัยฝ่ายชุมชนมีการพัฒนาความรู้ ปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมด้านการจัดการมูลฝอยอย่างเหมาะสม

จากการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนในการจัดการมูลฝอยชุมชน ได้แก่ การขาดผู้นำชุมชนที่เข้มแข็ง สถานการณ์ความขัดแย้งด้านการเมืองในชุมชน สภาพสังคมของชุมชน และข้อจำกัดของเทศบาลด้านบุคลากรงบประมาณและเวลา สำหรับปัจจัยที่เอื้อต่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนในการจัดการมูลฝอย ได้แก่ การได้รับข้อมูลข่าวสาร การดำเนินการเชิงรุกโดยใช้รูปแบบวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม การได้รับการสนับสนุนจากปัจจัยภายนอก และการประสานงานที่มีประสิทธิภาพและต่อเนื่อง

Thesis Title	The Promotion of Public Participation and Learning Process in Solid Waste Management : A Case Study of Prik Municipality Tambon Prik , Amphoe Sadao , Changwat Songkhla.
Author	Miss Pangamol Pisitattagul
Major Program	Environmental Education
Academic Year	2002

Abstract

This participatory action research was aimed to develop participation and learning process of a community on managing their solid wastes, to investigate factors or influences which affect the development of the process, and to study results of such process. The study focused on Prik-tok community in Prik municipality as the case study which was selected by a purposive sampling method. The research team comprised academic researcher, 2 local government officers, and 10 representatives from community. The research team was trained on waste problems and basic research skills before they designed, collected and analysed data of their focused study area in the community. They then worked together to formulate their strategic plans for managing solid wastes and implemented the plans with the community.

The results of the study showed that using a participatory action research can help promote people participation in solid waste management. People can participate in each step of the research to find the appropriate solid waste management for their own community, namely studying problems, collecting and analysing data, identifying problems, finding solutions, implementing, and evaluating. It resulted in a solid waste management program fitting to the community's context and potential. This led to the on-going practical programs, which run by the community and supported by local municipality. The programs are included in the Municipality Development Plan and budget will be allocated for operating the programs. The community appears to have less scattered wastes. Some people continue separating wastes for recycle. Representatives who joined the research team have developed their understandings and adjusted their attitudes and behaviours.

Factors hindering the participation include politics in the community, social conditions and limitations of the municipality supports such as budget, personnels and time. Factors aiding include the reception of information concerning the project, learning input from participatory action research method, supports and cooperation from the external factors and continuous and effective coordination .